

Investigating the Relationship between Quality of Life, School Climate and Self-Efficacy with the Mediating Role of Happiness in Teachers

Authors

S. M. Golestaneh*¹

S. Hekmatiyani Fard²

1. Associate Professor, Department of Psychology, Persian Gulf University, Bushehr, Iran.

2. PhD Students in Psychology, Persian Gulf University, Bushehr, Iran.

Abstract

The present study was conducted with the aim of investigating the relationship between quality of life, school climate and self-efficacy with the role of happiness as a mediator in Jeziza Kharg teachers. The research method was descriptive and correlational. The statistical population of this research included all the teachers of Kharg Island in the number of 93 people (71 women, 22 men) who were employed in the academic year 2017-2018, and due to their small number, sampling was done as a census. To collect data, Sherborn and Warr's (1992) quality of life questionnaire, Paschiardis school climate questionnaire (2000), Schwartzer and Jerusalem's general self-efficacy scale (1979) and Oxford Argyle et al.'s (1989) happiness questionnaire were used. Based on the results of regression analysis with step-by-step method, all variables of quality of life, school atmosphere and happiness have a significant role in predicting teachers' self-efficacy. Also, the results of the path analysis showed that the paths of quality of life to self-efficacy and school atmosphere to self-efficacy with the mediation of happiness are significant.

Keywords: quality of life, school climate, self-efficacy, happiness, teachers.

***Corresponding Author:** S. M. Golestaneh. Associate Professor, Department of Psychology, Persian Gulf University, Bushehr, golestaneh@pgu.ac.ir

Citation: Golestaneh, S. M., Hekmatiyani Fard, S. (2024). Investigating the relationship between quality of life, school climate and self-efficacy with the mediating role of happiness in teachers. *Scientific Journal of Social Psychology*, 72(12), 1-17.

Extended Abstract

Introduction: The efficiency and effectiveness of any organization depends to a considerable extent on the correct and effective management and operation of human resources. As organizations and institutions expand and become more diverse; the problems and importance of managing this huge force are increasing. Failure to satisfy the needs of employees is revealed in the form of low efficiency, low profits, reduction in service quality, unfulfilled goals of the organization, and finally, a decrease in the level of productivity in the organization; Because the performance and citizenship behavior of employees is closely related to the quality of their working life.

According to Wyatt and Wa (2001), the quality of work life refers to any activity that occurs at any level of the organization, and its purpose is to increase effectiveness by raising the position and dignity and providing the possibility of people's advancement. The quality of working life requires having a working environment in which employees' activities are considered important. Therefore, by adopting methods and policies, the work is designed in a way that reduces its uniformity and increases its diversity and motivation for the employee (Dursun, 2020).

One of the important factors that is related to the behavior of the staff and affects the teacher's behavior is the school atmosphere. Atmospheric refers to teachers' perceptions of the work environment. In other words, atmosphere is the relatively

stable quality of the school environment that teachers experience and affects their behavior and is based on the collective perception of school behavior. Examining and studying the school atmosphere and trying to improve it is important because the school atmosphere can be an important factor in improving the quality of education in the school.

Today, self-efficacy is one of the distinguishing factors between advanced and backward nations. Studies have shown that the human resources of advanced countries have high self-efficacy, and therefore the effort to increase this feature has become one of the long-term plans of countries around the world. In recent years, research has been conducted on teacher self-efficacy as an important factor in learning and teaching. This research has shown that the teacher's self-efficacy has a positive effect on the teacher's greater effort and his perseverance in dealing with difficulties, his flexibility and accepting new methods in education and positive behavior about those methods (Ryan and Mathews, 2021).

Happiness, like health, is a good quality with a high degree of influence. Although all people know happiness and use this concept, there is no agreement on the definition of this variable. With these words, happiness is defined as a person's cognitive and emotional evaluation of his life, which includes three variables: general satisfaction with life, the presence of positive emotions, and the absence of negative emotions.

Therefore, the purpose of this research is to investigate the relationship between quality of life, school atmosphere and self-efficacy with the role of happiness mediator in teachers of Kharg Island.

Materials & Methods: This research is one of the descriptive and correlational researches and was done using the structural equation model. In this research, the independent variables included quality of life variables and school atmosphere. The mediating variable includes the happiness variable and the dependent variable is the self-efficacy variable. The statistical population of this study included all the teachers of Kharg Island, 93 of who were employed in the academic year of 1997-1998. Due to the small number of teachers, sampling was done by census method. The sample in this research included 71 female teachers and 22 male teachers. In this research, the quality of life questionnaire of Ware and Sherbourne (1992), Paschiardis School Climate Questionnaire (2000), the general self-efficacy questionnaire of Schwarzer and Jerusalem (1979) and the Oxford happiness questionnaire of Argyle, Martin, and Crossland (1989) were used in this research to collect data. After collecting the data and in order to analyze them, descriptive statistics methods including mean, standard deviation, frequency, minimum and maximum scores and inferential statistics methods including Pearson's correlation coefficient and multiple regression were used. Variables and path analysis were used using the 19th version of SPSS software and AMOS version 16.

Results: Based on the results of regression analysis with step-by-step method, all the variables of quality of life, school atmosphere and happiness have a significant role in predicting teachers' self-efficacy. Also, the results of the path analysis showed that the paths of quality of life to self-efficacy and school climate to self-efficacy with the mediation of happiness are significant.

Discussion and Conclusion: Based on Pearson correlation results, quality of life variables, school atmosphere and happiness have a significant positive relationship with self-efficacy in teachers. In explaining this finding, it can be said that teachers' self-efficacy plays an essential role in the education and training of students. Therefore, any problem in teachers' self-efficacy can affect their job performance and be transferred to the student society and naturally the future of the country. Belief in self-efficacy is an important factor in the human competence building system. Performing tasks by different people with similar skills in different situations as weak, medium or strong or by one person in different conditions depends on the changes in their efficiency beliefs. Strengthening and paying attention to the characteristic of self-efficacy in teachers' performance requires identifying its antecedent or determining factors (Kılınc et al., 2021). One of the factors that can affect the self-efficacy of teachers is the quality of life. Quality of life is one of the manifestations of positive emotions, which includes satisfaction with life, feeling of happiness and happiness, and it is considered as an aspect of human health. Also, one of the novel fields of psychology that emerged at the end of the last century and has opened a new horizon for psychologists and researchers is called positive psychology. In fact, in this psychology, instead of emphasizing the negative aspects of life, attention is paid and relied on to recognize and improve the positive aspects and strengths of human beings. This field includes a wide range of psychological concepts, including happiness. Happiness as one of the variables related to the feeling of psychological well-being is defined as a multi-component variable that consists of satisfaction with life, positive and pleasant emotions and the absence of negative emotions and moods (Peterson, 2006). In fact, positive relationships with others, purposeful life, personal growth, loving others and nature are also part of happiness. Happiness is an important factor in life, through which a person always has a good feeling about his life and others, and in this way, a person avoids the feeling of disappointment and accepts his weaknesses (Gomez et al., 2009). Happiness comes from human judgment about how to spend life. This type of judgment is not imposed on a person from the outside, but it is an internal state that is influenced by positive emotions. On this basis, happiness is based on personal attitudes and perceptions and implies a state that is pleasant and pleasant and comes from the experience of positive emotions and satisfaction from life.

بررسی رابطه بین کیفیت زندگی، جو مدرسه و خودکارآمدی با نقش میانجی شادکامی در معلمان

نویسندگان

سید موسی گلستانه^{۱*}صادق حکمتیان فرد^۲

۱. دانشیار گروه روانشناسی، دانشگاه خلیج فارس، بوشهر، ایران.

۲. دانشجوی دکتری روانشناسی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه خلیج فارس، بوشهر، ایران.

چکیده

پژوهش حاضر با هدف بررسی رابطه بین کیفیت زندگی، جو مدرسه و خودکارآمدی با نقش میانجی شادکامی در معلمان جزیره خارگ انجام شد. روش پژوهش توصیفی و از نوع همبستگی بود. جامعه آماری این پژوهش شامل کلیه معلمان جزیره خارگ به تعداد ۹۳ نفر (۷۱ زن، ۲۲ مرد) بودند که در سال تحصیلی ۹۸-۹۷ به کار اشتغال داشتند که با توجه به تعداد کم آنها به صورت سرشماری نمونه گیری انجام شد. برای جمع آوری داده‌ها از پرسشنامه کیفیت زندگی شریبون و وار (۱۹۹۲)، پرسشنامه جو مدرسه پاشیاردیس (۲۰۰۰)، مقیاس خودکارآمدی عمومی شوارتزر و جروسلم (۱۹۷۹) و پرسشنامه شادکامی آکسفورد آرجل و همکاران (۱۹۸۹) استفاده شد. بر اساس نتایج حاصل از تحلیل رگرسیون با روش گام به گام، تمامی متغیرهای کیفیت زندگی، جو مدرسه و شادکامی نقش معنی داری در پیش بینی خودکارآمدی معلمان دارند. همچنین نتایج تحلیل مسیر نشان داد که مسیرهای کیفیت زندگی به خودکارآمدی و جو مدرسه به خودکارآمدی با میانجی شادکامی معنی دار می‌باشد.

کلمات کلیدی: کیفیت زندگی، جو مدرسه، خودکارآمدی، شادکامی، معلمان.

*نویسنده مسئول: سید موسی گلستانه، دانشیار گروه روانشناسی، دانشگاه خلیج فارس، بوشهر، ایران. golestaneh@pgu.ac.ir

استناد به این مقاله: گلستانه، سید موسی، حکمتیان فرد، صادق. (۱۴۰۳). بررسی رابطه بین کیفیت زندگی، جو مدرسه و خودکارآمدی با نقش میانجی شادکامی در معلمان. نشریه روانشناسی اجتماعی، ۷۲ (۱۲)، ۱-۱۷.

مقدمه

اساس و استمرار جوامع بشری از دیرباز بر شالوده‌ی آموزش و پرورش استوار بوده است و هرچه گردونه‌ی تاریخ به جلو می‌رود روز به روز بر اهمیت و نقش اساسی آن افزوده می‌شود. چراکه این نهاد وظیفه‌ی مهم تعلیم و تربیت آدمیان را بدوش می‌کشد و ترقی و سعادت جوامع در گرو کارکرد صحیح، سالم و پویای آن است. در میان عوامل و عناصر متعدد و فراوانی که در حوزه آموزش و پرورش دخیل هستند، یقیناً نقش معلم به عنوان محور و مدار علم و دانش و چراغ هدایت از سایرین برجسته تر و اصل تر است، در حقیقت رهبری نسل آینده‌ی هر جامعه‌ای به دست معلمان آن جامعه است (دیناروند و گلزاری، ۱۳۹۸).

کارایی و اثربخشی هر سازمان تا حد قابل ملاحظه‌ای به نحوه مدیریت و کارکرد صحیح و مؤثر منابع انسانی بستگی دارد. هراندازه سازمان‌ها و مؤسسات گسترش یافته و متنوع‌تر شوند؛ مشکلات و اهمیت اداره این نیروی عظیم افزون می‌گردد. عدم ارضای نیازهای کارکنان، به صورت بازدهی کم، سود پایین، کاهش کیفیت خدمت، هدف‌های تحقق نیافته سازمان و درنهایت کاهش سطح بهره‌وری در سازمان آشکار می‌شود؛ زیرا عملکرد و رفتار شهروندی کارکنان ارتباط تنگاتنگی با میزان کیفیت زندگی کاری آنان دارد (خوشایند و سیدان، ۱۳۹۷).

از نظر وایات و وا^۱ (۲۰۰۱) کیفیت زندگی کاری به هر فعالیتی اطلاق می‌شود که در هر سطحی از سازمان رخ می‌دهد و هدف آن افزایش اثربخشی از طریق بالا بردن مقام و منزلت و فراهم نمودن امکان ترقی افراد می‌باشد، کیفیت زندگی کاری مستلزم داشتن محیط کاری است که در آن فعالیت‌های کارکنان با اهمیت تلقی می‌شود. بدین جهت که با اتخاذ روش‌ها و سیاست‌هایی کار به گونه‌ای طراحی می‌شود که از یکنواختی آن کاسته و به تنوع و محرک بودن آن برای کارمند افزوده می‌شود (دورسون^۲، ۲۰۲۰).

از آنجا که بهبود کیفیت زندگی کاری کارکنان سازمان‌ها می‌تواند نقش مهمی در شکل‌گیری رفتارهای مثبت کاری در کارکنان از جمله رضایت شغلی و بهبود عملکرد شغلی و در نهایت موفقیت سازمان‌ها ایفا نماید، پی بردن به عواملی که بر روی کیفیت زندگی کاری کارکنان به شکلی مثبت و منفی اثرگذار هستند به مدیران سازمان‌ها کمک خواهد کرد تا کیفیت زندگی کارکنان خود را افزایش داده و ضمن بهبود عملکرد فردی و سازمانی به جو سازمانی مطلوب نیز دست یابند (بای، ۱۳۹۸).

یکی از عوامل مهمی که با رفتار کارکنان رابطه داشته و بر رفتار معلم تاثیر می‌گذارد، جو مدرسه است. منظور از جو همان برداشت معلمان از محیط کار است. به عبارت دیگر جو عبارت است از کیفیت نسبتاً پایدار محیط مدرسه که معلمان آن را تجربه می‌کنند و بر رفتار آنان تاثیر می‌گذارد و مبتنی بر ادراک جمعی رفتار در مدرسه می‌باشد (یوسفلی و افراپی، ۱۳۹۹). بررسی و مطالعه جو مدرسه و کوشش برای اصلاح آن، از آن جهت دارای اهمیت است، که جو مدرسه می‌تواند عامل مهمی در ارتقا کیفیت آموزش و پرورش در مدرسه باشد. جو سالم و مطلوب می‌تواند بر روابط حرفه‌ای معلمان اثر مثبت داشته باشد و ارتباط سالم و صمیمانه و نزدیکی بر اساس همکاری بین معلمان به وجود آورد (یوسفلی و افراپی، ۱۳۹۹). مدارسی که دارای جو سازمانی خوبی هستند، دارای معلمانی بشاش، اجتماعی و خودکارآمدی هستند که نسبت به وظایف‌شان تعهد بیشتری نشان می‌دهند (روی^۳، ۲۰۲۰).

بدیهی است که معلم زمانی می‌تواند به رسالت آموزشی خود عمل نماید و انتظارات اجتماعی را برآورده سازد که از ویژگی‌های مکفی و لازم برخوردار باشد. یکی از این ویژگی‌ها که با موفقیت یا شکست معلمان در ارتباط است، خودکارآمدی است. آلبرت بندورا (۱۹۹۷) خودکارآمدی را باور فرد نسبت به توانایی‌اش در انجام وظایف محوله تعریف نموده است. خودکارآمدی بر این موضوع دلالت دارد که نحوه اندیشه، باور و احساس افراد بر رفتار آنها تأثیر می‌گذارد.

خودکارآمدی، امروزه یکی از عوامل متمایز کننده ملت‌های پیشرفته و عقب مانده است. مطالعات نشان داده است که نیروی انسانی کشورهای پیشرفته از خودکارآمدی بالایی برخوردار است و از این رو تلاش برای افزایش این ویژگی یکی از برنامه‌های بلندمدت کشورها در سراسر جهان شده است. در سال‌های اخیر تحقیقاتی در مورد خودکارآمدی معلم به عنوان عامل مهمی در یادگیری و آموزش انجام شده است. این تحقیقات نشان داده است که خودکارآمدی معلم تأثیر مثبتی در تلاش بیشتر معلم و استقامت وی در مقابله با دشواری‌ها، انعطاف‌پذیری وی و پذیرفتن روش‌های جدید در آموزش و رفتار مثبت راجع به آن روش‌ها دارد (رایان، ماتئوز^۴، ۲۰۲۱).

یکی از دلایل توجه به وضعیت معلمان، بررسی رضایت آنان به منظور افزایش شادکامی و در نتیجه، افزایش بازدهی آموزش و پرورش به واسطه معلمان است، به همین دلیل برای افراد شاغل از جمله معلمان، حیاتی است که در محل کار احساس شادکامی کنند؛ چرت که عملکرد بهتری خواهند داشت (سالاس- والینا، الگری و گوته ررو^۵، ۲۰۱۸)؛ زیرا رفتارها و نگرش‌های معلمان، جزء مهمترین عواملی است که تغییرات رفتاری پایدار را به عنوان هدف نهایی آموزش و پرورش در دانش‌آموزان ایجاد می‌کند و از جمله اهداف نظام آموزشی، پرورش افرادی سالم، خودکارآمد، موفق و شادکام است (مرتوغللو^۶، ۲۰۱۸).

1. Wyatt and Wa

2. Dursun

3. Roy

4. Ryan, Mathews,

5. Salas-Vallina, Alegre & Guerrero

6. Mertoglu

شادکامی مانند سلامتی یک ویژگی خوب با درجه بالای تاثیر گذاری است. اگرچه تمامی انسان‌ها شادکامی را می‌شناسند و از این مفهوم استفاده می‌کنند، اما توافقی روی تعریف این متغیر وجود ندارد. با این اوصاف شادکامی ارزیابی شناختی و عاطفی یک فرد از زندگی خویش تعریف می‌شود که سه متغیر رضایت عمومی از زندگی، وجود عواطف مثبت و نبود عواطف منفی را در بر می‌گیرد (گرایگوردوبیل^۱، ۲۰۱۵). در پژوهشی، علمی و هاشم زاده (۱۳۸۸) به بررسی رابطه بین کیفیت زندگی کاری و از خودبیگانگی اجتماعی در بین دبیران دبیرستان‌های شهر تبریز پرداختند. نتایج نشان داد که بین کیفیت زندگی و بیگانگی اجتماعی همبستگی معنی دار به دست آمد. هم چنین کیفیت زندگی کاری با هر یک از ابعاد بیگانگی اجتماعی به جزء انزوای اجتماعی داراب رابطه معنی دار و معکوس بود. یعنی کیفیت زندگی کاری پایین موجب بالا رفتن ابعاد بیگانگی اجتماعی در دبیران می‌شود.

پژوهشگران نشان داده‌اند که خودکارآمدی افراد رابطه‌ای دو طرفه با حالات جسمانی و عاطفی شخصی و به طور کلی کیفیت زندگی آن‌ها دارد. آن‌ها بر این باورند که برای تغییر و بهبود میزان خودکارآمدی افراد، باید به افزایش توان جسمانی و کیفیت زندگی آنان توجه نمود و با کاهش سطح استرس و گرایش‌های منفی عاطفی، سوءبرداشت‌های فردی در مورد سلامتی را اصلاح نمود (بندورا، ۱۹۹۷).

در پژوهشی، زارع، محمودی، و سامانی (۱۳۹۰) به بررسی رابطه انسجام خانواده و کیفیت زندگی با شادکامی معلمان مدارس ابتدایی شهرستان مرودشت پرداختند. نتایج نشان داد که هر چهار بعد کیفیت زندگی پیش‌بینی کننده مثبت شادکامی بودند. اما انسجام خانواده از چنین قدرتی برخوردار نبود. بنابراین می‌توان گفت که با ارتقاء کیفیت زندگی معلمان، شادکامی آن‌ها افزایش خواهد یافت. بنابراین هدف تحقیق حاضر بررسی رابطه بین کیفیت زندگی، جومدرسه و خودکارآمدی با نقش میانجی شادکامی در معلمان جزیره خارگ می‌باشد.

روش پژوهش

این پژوهش از جمله پژوهش‌های توصیفی و از نوع همبستگی است و با استفاده از مدل معادلات ساختاری انجام شد. در این پژوهش متغیرهای مستقل شامل متغیرهای کیفیت زندگی و جو مدرسه بودند. متغیر میانجی شامل متغیر شادکامی است و متغیر وابسته متغیر خودکارآمدی می‌باشد. جامعه آماری این پژوهش شامل کلیه معلمان جزیره خارگ بود که به تعداد ۹۳ نفر در سال تحصیلی ۹۸-۹۷ به کار اشتغال داشتند. با توجه به تعداد کم معلمان نمونه گیری به روش سرشماری انجام شد. نمونه در این پژوهش شامل ۷۱ نفر معلم زن و ۲۲ نفر معلم مرد بود. پس از جمع آوری داده‌ها و به منظور تجزیه و تحلیل آن‌ها، از روش‌های آمار توصیفی شامل میانگین، انحراف معیار، فراوانی، حداقل و حداکثر نمره‌ها و روش‌های آمار استنباطی شامل ضریب همبستگی پیرسون و رگرسیون چند متغیری و تحلیل مسیر با استفاده از نسخه ی نوزدهم نرم افزار SPSS و AMOS نسخه ۱۶ استفاده شد.

ابزار پژوهش

پرسشنامه کیفیت زندگی (SF-36): این پرسشنامه را اولین بار شربورن و وار^۲ (۱۹۹۲) در کشور آمریکا طراحی کردند. این پرسشنامه شامل ۳۶ سوال در هشت خرده مقیاس عملکرد فیزیکی، محدودیت در ایفای نقش به دلیل مشکلات جسمی، محدودیت در ایفای نقش به دلیل مشکلات عاطفی، عملکرد اجتماعی، سلامت عاطفی، سرزندگی و نشاط، درد بدن و سلامت عمومی است. هر کدام از این هشت خرده مقیاس، صفر تا ۱۰۰ امتیاز دارد که نمرات بالاتر، نشانه کیفیت زندگی بهتر است.

پرسشنامه جو مدرسه: این پرسشنامه توسط پاشیاردیس (۲۰۰۰) ابداع شده و از پرسشنامه‌های استاندارد می‌باشد که مقیمی و رضانی (۱۳۹۰) آنرا ترجمه کرده است. این پرسشنامه دارای ۲۷ سوال می‌باشد که از ۴ بعد دانش آموز محوری، مشارکت، سازمان و مدیریت و ارتباطات تشکیل شده است. این پرسشنامه از ۱ تا ۵ امتیاز بندی

^۱. Garaigordobil

^۲. Ware, Sherbourne

شده است و از خیلی زیاد، زیاد، متوسط، کم و خیلی کم تشکیل شده است. پایایی این آزمون در حد مطلوب است و می توان به نتایج آن اعتماد کرد. علاوه بر آن هماهنگی درونی مقیاس برای هر ۴ بعد از طریق محاسبه آلفای کرونباخ مورد بررسی قرار گرفته، که میزان آلفای بدست آمده (۰/۸۵) است که نشان دهنده پایایی قابل قبولی می باشد (پاشاردیس، ۲۰۰۰).

پرسشنامه خودکارآمدی عمومی: مقیاس باورهای خودکارآمدی عمومی شوارتزر و جروسلم^۱ (۱۹۷۹) دارای ۲۰ گویه است و خودکارآمدی عمومی و اجتماعی را می سنجد. این مقیاس در سال ۱۹۸۱ به یک مقیاس ده گویه‌ای کاهش یافت که میزان خودکارآمدی عمومی را می سنجد (شوارتزر و جروسلم، ۱۹۹۵). شیوه نمره‌گذاری به این صورت است: ۱= اصلاً صحیح نیست، ۲= کمی صحیح است، ۳= تا حدی صحیح است و ۴= کاملاً صحیح است. نمره خودکارآمدی فرد، حاصل مجموع نمرات ۱۰ گویه و دامنه نمرات آن بین ۱۰ تا ۴۰ است. در پژوهش ربانی با وجدان و همکاران (۱۳۹۱) پایایی این مقیاس با استفاده از روش آلفای کرونباخ با تعداد ۳۵۴ نمونه و با ۱۰ آیتم برابر ۰/۸۲ به دست آمد. شوارتزر و جروسلم (۱۹۹۵) پایایی این مقیاس را به روش آلفای کرونباخ ۰/۸۹ گزارش کردند.

پرسشنامه شادکامی آکسفورد: پرسشنامه شادکامی آکسفورد توسط آرچیل، مارتین و کراسلند^۲ (۱۹۸۹) ساخته شد. ۲۱ گویه این پرسشنامه از طریق معکوس کردن سوال‌های پرسشنامه افسردگی بک بدست آمد و سپس ۸ گویه دیگر به آنها اضافه شد. این پرسشنامه دارای ۲۹ ماده است که هر ماده دارای ۴ گزینه است و از ۰ تا ۳ نمره گذاری می شود و در نهایت نمرهای بین ۰ تا ۸۷ بدست می دهد. آرچیل و همکاران (۱۹۸۹) پایایی این پرسشنامه را به روش آلفای کرونباخ ۰/۹۰ گزارش کردند (هیلز^۳ و آرچیل، ۲۰۰۲). علی پور و نوربالا (۱۳۷۸) به بررسی مقدماتی پایایی و روایی نسخه فارسی این پرسشنامه پرداختند. بررسی همسانی درونی مواد پرسشنامه نشان داد که تمام مواد ۲۹ گانه آن با نمره کلی همبستگی بالایی دارند. آلفای کرونباخ ۰/۹۳ و پایایی دونیمه کردن آزمون ۰/۹۲ بود. همچنین پایایی بازآزمایی پرسشنامه پس از ۳ هفته ۰/۷۹ بود. در مطالعه‌ای دیگر آلفای کرونباخ ۰/۹۲ و پایایی آزمون بازآزمون ۰/۷۳ بدست آمده است (لیاقتدار و همکاران ۲۰۰۸).

یافته‌ها

میانگین، انحراف معیار، بیشترین و کمترین نمرات معلمان در متغیرهای پژوهش به شرح زیر است: میانگین خودکارآمدی ۱۸/۰۲ با انحراف معیار ۳/۹۰، میانگین جو مدرسه ۱۲۹/۴۲ با انحراف معیار ۲۶/۹۸، میانگین شادکامی ۴۲/۲۳ با انحراف معیار ۱۶/۸۶ و میانگین نمره کل کیفیت زندگی ۷۷/۲۷ با انحراف معیار ۲۲/۲۵ می باشد. در متغیر ابعاد کیفیت زندگی میانگین عملکرد جسمانی ۲۰/۸۴ با انحراف معیار ۵/۵۴، میانگین محدودیت نقش به دلیل مشکلات جسمانی ۲/۷۸ با انحراف معیار ۱/۰۹، میانگین محدودیت نقش به دلیل مشکلات عاطفی ۲/۰۶ با انحراف معیار ۰/۹۴، میانگین انرژی و سرزندگی ۱۰/۶۱ با انحراف معیار ۴/۱۴، میانگین رفاه عاطفی ۱۳/۲۴ با انحراف معیار ۵/۳۴، میانگین عملکرد اجتماعی ۵/۷۱ با انحراف معیار ۲/۱۹، میانگین درد بدنی ۵/۸۲ با انحراف معیار ۲/۳۶ و میانگین سلامت عمومی ۱۶/۲۲ با انحراف معیار ۵/۴۱ بوده است.

^۱ . Schwarzer , Jerusalem

^۲ . Argyle., Martin & Crossland

^۳ . Hills

جدول ۱. ضرایب همبستگی بین متغیرهای پژوهش با خودکارآمدی معلمان

متغیرهای ملاک		آماره
خودکارآمدی		متغیرهای پیش‌بین
معنی‌داری	ضریب همبستگی	
۰/۰۰۱	۰/۷۱	کیفیت زندگی
۰/۰۰۱	۰/۶۹	جو مدرسه
۰/۰۰۱	۰/۶۰	شادکامی

یافته‌های جدول ۱ نشان می‌دهد که متغیرهای کیفیت زندگی، جو مدرسه و شادکامی با خودکارآمدی در معلمان رابطه‌ی مثبت معنی‌داری دارند. قوی‌ترین همبستگی بدست آمده مربوط به متغیر کیفیت زندگی بود.

جدول ۲. ضرایب همبستگی بین ابعاد کیفیت زندگی با خودکارآمدی معلمان

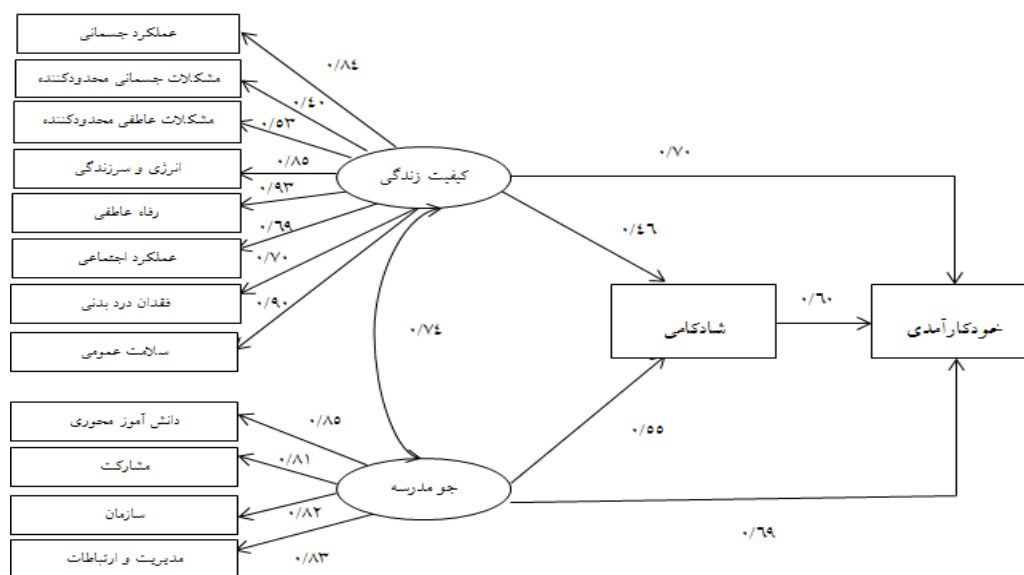
متغیرهای ملاک		آماره
خودکارآمدی		متغیرهای پیش‌بین
معنی‌داری	ضریب همبستگی	
۰/۰۰۱	۰/۵۸	عملکرد جسمانی
۰/۰۰۱	۰/۴۳	فقدان محدودیت نقش به دلیل مشکلات جسمانی
۰/۰۰۱	۰/۵۷	فقدان محدودیت نقش به دلیل مشکلات عاطفی
۰/۰۰۱	۰/۶۱	انرژی و سرزندگی
۰/۰۰۱	۰/۶۲	رفاه عاطفی
۰/۰۰۱	۰/۵۶	عملکرد اجتماعی
۰/۰۰۱	۰/۴۹	فقدان درد بدنی
۰/۰۰۱	۰/۶۱	سلامت عمومی

یافته‌های جدول ۲ نشان می‌دهد که تمامی ابعاد کیفیت زندگی رابطه‌ی مثبت معنی‌داری با خودکارآمدی معلمان دارند. قوی‌ترین همبستگی بدست آمده مربوط به سه بعد رفاه عاطفی، انرژی و سرزندگی و سلامت عمومی بود.

جدول ۳. ضرایب مدل عوامل مؤثر بر خودکارآمدی براساس کیفیت زندگی، جو مدرسه و شادکامی

سطح معنی‌داری	t	ضریب استاندارد		آماره	مدل
		شده	خطای استاندارد		
		β	B		
۰/۰۰۱	۴/۰۵۹		۱/۳۱۵	۵/۳۳۹	مدل
۰/۰۱۰	۲/۶۵۰	۰/۳۱۳	۰/۰۲۱	۰/۰۵۵	کیفیت زندگی
۰/۰۰۱	۳/۳۷۳	۰/۳۴۹	۰/۰۱۵	۰/۰۵۰	جو مدرسه
۰/۰۴۳	۲/۰۵۸	۰/۱۹۵	۰/۰۲۲	۰/۰۴۵	شادکامی

جدول ۳ نشان داد که مدل عوامل مؤثر بر خودکارآمدی براساس کیفیت زندگی، جو مدرسه و شادکامی معنی‌دار بود ($F = 40/896, p < 0/001$). این مدل ۵۶ درصد واریانس خودکارآمدی را توجیه می‌کند. ضرایب β متغیرهای کیفیت زندگی، جو مدرسه و شادکامی پیش‌بینی‌کننده معنی‌داری برای خودکارآمدی می‌باشد. همچنین ضرایب بتا نشان می‌دهد که هر سه متغیر قادر به پیش‌بینی خودکارآمدی در معلمان جزیره خارگ می‌باشند. به منظور آزمون رابطه‌ی کیفیت زندگی و جو مدرسه با خودکارآمدی با میانجی‌گری شادکامی در معلمان جزیره خارگ، از روش تحلیل مسیر استفاده شد. بنابراین، مدل پیشنهادی حاضر در مجموع از متغیرهای کیفیت زندگی، جو مدرسه، شادکامی و خودکارآمدی تشکیل شده است. مدل پیشنهادی در نمودار ۱ نشان داده شده است.

نمودار ۱. مدل پیشنهادی و ضرایب مسیر متغیرها

همان گونه که در نمودار ۱ ملاحظه می‌شود، مسیرهای کیفیت زندگی به شادکامی و کیفیت زندگی به خودکارآمدی معنی‌دار بودند. همچنین مسیرهای جو مدرسه به شادکامی و جو مدرسه به خودکارآمدی معنی‌دار بودند. در نهایت مسیر شادکامی به خودکارآمدی معنی‌دار بود. جدول ۶ مسیرها و ضرایب استاندارد روابط مستقیم متغیرها در مدل پیشنهادی را نشان می‌دهد.

جدول ۳. ضرایب مسیرهای مستقیم متغیرهای پژوهش در مدل پیشنهادی

متغیر	β	S.E	C.R	P
کیفیت زندگی ← شادکامی	۰/۴۶	۰/۰۵۸	۸/۹۷	۰/۰۰۱
کیفیت زندگی ← خودکارآمدی	۰/۷۰	۰/۰۱	۹/۵۲	۰/۰۰۱
جو مدرسه ← شادکامی	۰/۵۵	۰/۰۵۴	۶/۳۶	۰/۰۰۱
جو مدرسه ← خودکارآمدی	۰/۶۹	۰/۰۱	۹/۱۰	۰/۰۰۱
شادکامی ← خودکارآمدی	۰/۶۰	۰/۰۲	۷/۲۱	۰/۰۰۱

با توجه به مندرجات جدول ۳ ملاحظه می‌شود که همه مسیرهای مستقیم معنی‌دار می‌باشد. روابط استاندارد مستقیم میان متغیرهای مدل پیشنهادی پژوهش نشان می‌دهد که به ترتیب روابط بین کیفیت زندگی با شادکامی (۰/۴۶)، کیفیت زندگی با خودکارآمدی (۰/۷۰)، جو مدرسه با شادکامی (۰/۵۵)، جو مدرسه با خودکارآمدی (۰/۶۹) و شادکامی با خودکارآمدی (۰/۶۰) معنی‌دار می‌باشد. پس از بررسی برازش ضرایب مسیر، برازندگی مدل پیشنهادی مورد بررسی قرار گرفت، برای تعیین کفایت برازندگی مدل پیشنهادی با داده‌ها، ترکیبی از شاخص‌های برازندگی مورد استفاده قرار گرفت. جدول ۴-۱۳ شاخص‌های برازندگی مدل پیشنهادی را نشان می‌دهد.

پس از بررسی ضرایب مسیرهای مستقیم، برازندگی مدل پیشنهادی مورد بررسی قرار گرفت. نخست برازش مدل پیشنهادی بر اساس شاخص‌های برازندگی ارزیابی شده است، طبق مندرجات مقادیر شاخص‌های برازندگی مدل پیشنهادی، شامل شاخص مجذور کای (۱۱۸/۷۱)، شاخص نیکویی برازش (۰/۹۵)، شاخص نیکویی برازش تطبیقی (۰/۹۱)، شاخص برازندگی افزایشی (۰/۹۸)، شاخص برازندگی توکر-لوپس (۰/۹۷)، شاخص برازندگی

تطبیقی (۰/۹۴)، شاخص برازندگی هنجار شده (۰/۹۲) و مقدار شاخص جذر میانگین مجذورات خطای تقریب (۰/۰۴) نشان دادند که مدل پیشنهادی از برازش مناسبی برخوردار است. برای بررسی روابط غیرمستقیم متغیرها، از بوت استرپ استفاده شده است. برخی مسیرها در فرضیه کلی مدل پیشنهادی، حاکی از مسیر غیرمستقیم و واسطه‌ای بین متغیرهای پژوهش بود. در این پژوهش روابط غیرمستقیم متغیرها (با یک میانجی) از طریق روش بوت استرپ مورد آزمون قرار گرفت.

جدول ۴. نتایج روش بوت استرپ برای مسیرهای واسطه‌ای پژوهش در مدل پیشنهادی

فاصله اطمینان	بوت استرپ سوداری تصحیح شده		شاخص	مسیر
	حد پایین	حد بالا		
۰/۹۵	۰/۰۰۵۲	۰/۰۶۱۵	← شادکامی ←	خودکارآمدی
۰/۹۵	۰/۰۰۲۱	۰/۰۳۴۹	← شادکامی ←	خودکارآمدی

مندرجات جدول ۴ نشان می‌دهد که حد بالا و حدپایین رابطه غیرمستقیم کیفیت زندگی به خودکارآمدی از طریق شادکامی، صفر را در بر نمی‌گیرد و این حاکی از معنی‌دار بودن این مسیر غیرمستقیم می‌باشد. همچنین، حدبالا و پایین رابطه غیرمستقیم جو مدرسه به خودکارآمدی از طریق شادکامی، صفر را در بر نمی‌گیرد و معنی‌دار است.

بحث و نتیجه‌گیری

هدف پژوهش حاضر بررسی رابطه بین کیفیت زندگی، جو مدرسه و خودکارآمدی با نقش میانجی شادکامی در معلمان جریزه‌خارگ بود. بر اساس نتایج حاصل از تحلیل رگرسیون با روش گام‌به‌گام، تمامی متغیرهای کیفیت زندگی، جو مدرسه و شادکامی نقش معنی‌داری در پیش‌بینی خودکارآمدی معلمان دارند. همچنین ضرایب بتا نشان می‌دهد که کیفیت زندگی، جو مدرسه و شادکامی قادر به پیش‌بینی ۵۶ درصد از واریانس خودکارآمدی معلمان می‌باشند. همچنین نتایج تحلیل مسیر نشان داد که مسیرهای کیفیت زندگی به خودکارآمدی و جو مدرسه به خودکارآمدی با میانجی شادکامی معنی‌دار می‌باشد. در ادامه به تبیین نتایج به‌دست‌آمده پرداخته می‌شود.

بر اساس نتایج همبستگی پیرسون، متغیرهای کیفیت زندگی، جو مدرسه و شادکامی با خودکارآمدی در معلمان رابطه‌ی مثبت معنی‌داری دارند. قوی‌ترین همبستگی بدست آمده مربوط به متغیر کیفیت زندگی بود. این یافته با مطالعات لیانگ، سانگ و سان^۱ (۲۰۲۰)، افضلی و شاهی^۲ (۱۳۹۳) و مهنا، میکائیلی منیع و عیسی زادگان (۱۳۹۴) همخوانی دارد. در تبیین این یافته می‌توان چنین گفت که خودکارآمدی معلمان نقش اساسی در تربیت و آموزش دانش‌آموزان دارد. لذا هرگونه مشکل در خودکارآمدی معلمان می‌تواند بر عملکرد شغلی آنان تأثیر گذاشته و به جامعه دانش‌آموزی و طبیعتاً آینده کشور منتقل شود. باور خودکارآمدی عاملی مهم در نظام سازندگی شایستگی انسان است. انجام وظایف توسط افراد مختلف با مهارت‌های مشابه در موقعیت‌های متفاوت به صورت ضعیف، متوسط یا قوی و یا توسط یک فرد در شرایط متفاوت به تغییرات باورهای کارآمدی آنان وابسته است. تقویت و توجه به ویژگی خودکارآمدی در عملکرد معلمان، مستلزم شناسایی عوامل پیش‌بینی یا تعیین‌کننده آن می‌باشد (کیلینس^۲ و همکاران، ۲۰۲۱). یکی از عواملی که می‌تواند خودکارآمدی معلمان را تحت تأثیر قرار دهد، کیفیت زندگی است. کیفیت زندگی یکی از نموده‌های احساسات مثبت است که شامل رضایت از زندگی، احساس خوشبختی و شادکامی می‌باشد و جنبه‌هایی از سلامت آدمی بشمار می‌رود. همچنین یکی از حوزه‌های بدیع روان‌شناسی که در اواخر سده گذشته پا به عرصه وجود نهاده و افق تازه‌ای را پیش روی روان‌شناسان و پژوهشگران

^۱. Liang, Song, Sun

^۲. Kılınc

گشوده است روان‌شناسی مثبت‌نمیده می‌شود. در واقع در این روان‌شناسی به‌جای تأکید بر جنبه‌های منفی زندگی، به شناخت و ارتقاء وجوه مثبت و نقاط قوت انسان توجه و تکیه می‌شود (کامپتون^۱، ۲۰۰۵). این رشته، طیف وسیعی از مفاهیم روان‌شناختی از جمله شادکامی را دربر می‌گیرد. شادکامی به‌عنوان یکی از متغیرهای مرتبط با احساس بهزیستی روانی به‌صورت متغیری چند جزئی تعریف شده که عبارت است از خشنودی از زندگی، خلق و هیجانات مثبت و خوشایند و نبود خلق و هیجانات منفی (پیترسون^۲، ۲۰۰۶). در واقع روابط مثبت با دیگران، هدفمند بودن زندگی، رشد شخصی، دوست داشتن دیگران و طبیعت نیز از اجزاء شادکامی هستند. شادکامی عامل مهمی در زندگی است که از طریق آن، فرد همیشه دارای یک حس خوب درباره زندگی خود و دیگران است و فرد از این طریق احساس ناامیدی را از خود دور می‌کند و ضعف‌های خود را می‌پذیرد (گومز^۳ و همکاران، ۲۰۰۹). شادکامی ناشی از قضاوت و داوری انسان درباره‌ی چگونگی گذران زندگی است. این نوع داوری از بیرون به فرد تحمیل نمی‌شود بلکه حالتی درونی است که از هیجان‌های مثبت تأثیر می‌پذیرد. بر این اساس شادکامی بر نگرش و ادراکات شخصی مبتنی است و بر حالتی دلالت دارد که مطبوع و دلپذیر است و از تجربه‌ی هیجان‌های مثبت و خشنودی از زندگی نشأت می‌گیرد (هیلز و آرگایل^۴، ۲۰۰۰).

نتایج تحلیل رگرسیون نشان داد که تمامی ابعاد کیفیت زندگی رابطه‌ی مثبت معنی‌داری با خودکارآمدی معلمان دارند. قوی‌ترین همبستگی بدست آمده مربوط به سه بعد رفاه عاطفی، انرژی و سرزندگی و سلامت عمومی بود. این یافته با مطالعات وان، چانگ^۵ (۲۰۲۰)، سانگ، ژانگ^۶ (۲۰۲۰) و محمدی (۱۳۸۷)، همخوانی دارد. در تبیین این یافته می‌توان گفت که خودکارآمدی یکی از مفاهیم پرکاربرد در تحقیقات علوم انسانی است که نخستین بار به وسیله بندورا معرفی شد. ثابت شده است که احساس کارآمدی معلمان، عاملی مهم و مرتبط با انواع بازده‌های آموزشی نظیر پیشرفت تحصیلی، انگیزش و احساس کارآمدی در دانش‌آموزان بوده و همچنین با رفتار معلم در کلاس، کوشش او در تدریس، اهداف و سطح آرزوهایش نیز رابطه دارد. معلمانی که احساس کارآمدی قوی دارند، بیشتر پذیرای ایده‌های جدید بوده و مایل به آزمایش کردن روشهای جدید برای برآوردن نیازهای دانش‌آموزانشان هستند. اینگونه معلمان اشتیاق و تعهد بیشتری نسبت به امر تدریس داشته و به احتمال بالاتری در شغل باقی می‌مانند (تورکو اوغلو، کنسوی، پارلار^۷، ۲۰۱۷). پژوهشگران نشان داده‌اند که خودکارآمدی افراد رابطه دو طرفه با حالات جسمانی و عاطفی شخصی و به‌طور کلی کیفیت زندگی آنها دارد. آنها بر این باورند که برای تغییر و بهبود میزان خودکارآمدی افراد، باید به افزایش توان جسمانی و کیفیت زندگی آنان توجه نمود و با کاهش سطح استرس و گرایشهای منفی عاطفی، سوء برداشتهای فردی در مورد سلامتی یا خود بیمار انگاری را اصلاح نمود. در این مطالعه بین خودکارآمدی معلمان و ابعاد کیفیت زندگی آنان رابطه مستقیم و معنی‌داری برقرار بود. براساس مطالعات، هر یک از این دو متغیر می‌تواند علت و یا معلول دیگری محسوب شود (کارتر و همکاران^۸، ۲۰۱۷). بندورا (۱۹۹۷) می‌گوید که قضاوت افراد در مورد توانمندیهای خود (خودکارآمدی) تابع حالات جسمانی است که آنها نیز به نوبه خود متأثر از حالات عاطفی شخص و به‌طور کلی کیفیت زندگی در تمام ابعاد آن می‌باشند. هیجانات منفی مانند ترس، اضطراب، تنش و افسردگی سبب می‌شود که افراد در انجام وظایف، توانایی‌های خود را دست کم بگیرند که این درواقع مفهوم خودکارآمدی پایین است. بالعکس، خودکارآمدی پایین نیز باعث می‌شود که حالات روحی و روانی مانند خستگی، عصبانیت و درد و رنج در فرد به وجود آید و منجر به نقصان کیفیت زندگی او شوند.

1. Compton

2. Peterson

3. Gomez

4. Hills, Argyle

5. Won, Chang

6. Song, Zhang

7. Türkoğlu, Cansoy, Parlar

8. Carter

نتایج تحلیل رگرسیون نشان داد که مدل عوامل مؤثر بر خودکارآمدی براساس کیفیت زندگی، جو مدرسه و شادکامی معنی دار بود ($F=40/896, p<0/001$). این مدل ۵۶ درصد واریانس خودکارآمدی را توجیه می‌کند. ضرایب β متغیرهای کیفیت زندگی، جو مدرسه و شادکامی پیش‌بینی‌کننده معنی‌داری برای خودکارآمدی می‌باشد. همچنین ضرایب بتا نشان می‌دهد که هر سه متغیر قادر به پیش‌بینی خودکارآمدی در معلمان جزیره خارگ می‌باشند. این یافته با مطالعات اوه^۱ (۲۰۲۰)، لاتون و واترز^۲ (۲۰۱۷) و محمدی (۱۳۸۷)، همخوانی دارد. در تبیین این یافته می‌توان چنین گفت که یکی از عوامل تأثیرگذار بر میزان خودکارآمدی معلمان، جو مدرسه می‌باشد. با توجه به سازمانی بودن جامعه انسانی، فعالیت‌هایی که در جامعه صورت می‌گیرد، مکرراً تحت تأثیر محیط یا جو سازمان قرار دارد (پنتینن^۳ و همکاران، ۲۰۲۰). جو مدرسه مناسب می‌تواند در ایجاد انگیزش برای معلمان به بهبود روحیه معلمان، مشارکت آنان در تصمیم‌گیری‌ها و در ازدیاد خلاقیت و نوآوری مؤثر باشد و به عنوان یک منبع مهم در تأمین سلامت روانی معلمان به حساب آید و بالعکس. بنابراین تغییر در هر بخش از جو سازمانی منجر به تغییر فوری و عمیق در نحوه انجام کار و عملکرد کارکنان می‌گردد (آلبرایت و ویسبرگ^۴، ۲۰۱۰). تأثیر جو مدرسه بر کیفیت زندگی، استرس شغلی و فرسودگی شغلی انکارناپذیر است و شناخت جو مدرسه و انسجام بخشیدن به آن می‌تواند به عنوان یک ابزار کارآمد، معلمان را در بهره‌ور ساختن سازمان کمک کند. به همین دلیل اگر به اثر بخش نمودن سازمان و گروه دل بسته‌ایم، باید در پی شناخت محیط مساعد سازمانی و شیوه‌های مناسب هدایت سازمان باشیم. با توجه به پژوهش‌های انجام شده عواملی مثل کیفیت زندگی و خودکارآمدی، متأثر از جو سازمانی هستند. در این زمینه نیز این پژوهش نشان دادن رابطه بین جو سازمانی و متغیرهای یادشده پیشنهاد می‌کند که جهت فراهم ساختن زمینه بروز توانمندیهای کارکنان و کاستن از تنیدگی‌های آنان از روش مدیریت مشارکت‌جو استفاده شود (کو و کانگ^۵، ۲۰۱۹).

نتایج تحلیل مسیر نشان داد که همه مسیرهای مستقیم معنی‌دار می‌باشد. همچنین روابط استاندارد مستقیم میان متغیرهای مدل پیشنهادی نشان داد که به ترتیب روابط بین کیفیت زندگی با شادکامی (۰/۴۶)، کیفیت زندگی با خودکارآمدی (۰/۷۰)، جو مدرسه با شادکامی (۰/۵۵)، جو مدرسه با خودکارآمدی (۰/۶۹) و شادکامی با خودکارآمدی (۰/۶۰) معنی دار می‌باشد. پس از بررسی برازش ضرایب مسیر، برازندگی مدل پیشنهادی مورد بررسی قرار گرفت، برای تعیین کفایت برازندگی مدل پیشنهادی با داده‌ها، ترکیبی از شاخص‌های برازندگی مورد استفاده قرار گرفت. مقادیر شاخص‌های برازندگی مدل پیشنهادی، شامل شاخص مجذور کای (۱۱۵/۸۵)، شاخص نیکویی برازش (۰/۹۴)، شاخص نیکویی برازش تطبیقی (۰/۹۰)، شاخص برازندگی افزایشی (۰/۹۷)، شاخص برازندگی توکر-لویس (۰/۹۶)، شاخص برازندگی تطبیقی (۰/۹۳)، شاخص برازندگی هنجار شده (۰/۹۱) و مقدار شاخص جذر میانگین مجزورات خطای تقریب (۰/۰۷) نشان دادند که مدل پیشنهادی از برازش مناسبی برخوردار است. این یافته با مطالعات اروزکان، دوگان و ادیگوزل^۶ (۲۰۱۶) و لواسانی، راستگو و آذرنیاد (۲۰۱۵) همخوانی دارد. مدرسه یکی از مهمترین نهادهای سازمان یافته و رسمی اجتماعی است که باید با فراهم نمودن محیطی سالم، به جسم و روان کودکان جامعه امکان شکوفایی داده و آنان را نسبت به خود، خانواده و اجتماع مسئول سازد. در کشور ما نیز سرمایه‌گذاری برای تأمین سلامتی بیش از ۱۶ میلیون نفر دانش آموز که آینده سازان جامعه ما خواهند بود، کاملاً منطقی به نظر می‌رسد. پیش نیاز اصلی تحقق این هدف، تأمین سلامت معلمان می‌باشد. بدیهی است که یک معلم افسرده، مضطرب، مایوس، ستیزه‌جو، تندخو و ناسالم از نظر جسمانی نمی‌تواند نشاط، امنیت خاطر و ثبات را در کلاس درس و محیط آموزش و پرورش برقرار سازد. در حال حاضر افراد در معرض عوامل استرس‌زای محیط اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی، خانوادگی قرار دارند، به عنوان عضوی از سازمان بزرگ آموزش و

۱. Oh

۲. Loton, Waters

۳. Penttinen

۴. Albright, Weissberg

۵. Ko, Kang

۶. Erozkan, Dogan, Adiguzel

پرورش، با استرسهای شغلی فراوان نیز روبرو هستند. تقویت احساس محبت، امنیت و عزت نفس در معلمان می-تواند هم در جهت خودشکوفایی و هم در جهت هدایت دانش آموزان مؤثر واقع شود و بهبود کیفیت زندگی آنان تأثیر بسزایی در شکوفایی و بالندگی نسل آتی خواهد داشت. کیفیت زندگی یک مفهوم وسیع است و به صورت پیچیده‌ای با سلامت جسمانی، وضعیت روانشناختی، میزان استقلال، روابط اجتماعی و باورهای شخصی فرد و همچنین ارتباط او با عوامل محیطی برجسته درآمیخته و مرتبط است. کیفیت زندگی مفهوم چندبعدی است که شامل درک فرد از وضعیت زندگی‌اش با توجه به فرهنگ و نظام‌های ارزشی و ارتباط آن با اهداف، انتظارات، علایق، استانداردها و تجربیات زندگی می‌شود. این مفهوم تعریف وسیعی دارد که وضعیت سلامت فیزیکی، وضعیت روانی، استقلال، ارتباطات اجتماعی و عقاید شخصی فرد را دربر می‌گیرد (میدلتون، ترنس، کریگ^۱، ۲۰۰۷). بنابراین یکی از حوزه‌های تعیین کننده کیفیت زندگی افراد، ارتباطات اجتماعی می‌باشد. انسان ذاتاً موجودی است اجتماعی و زندگی‌اش در رابطه با دیگرانی معنا می‌یابد که در سطوح مختلف با او در ارتباطند. بعد اجتماعی شامل شرایطی است که رابطه فرد را با دیگران چه در خانواده و چه در سازمان‌هایی که در آن کار می‌کند یا عضویت دارد تعریف می‌کند. علاوه بر این در سازمانهای آموزشی نیز همچون دیگر سازمانها، هر عضو جدید در نخستین تماس حرفه‌ای خود با محیط کار امیدوار است که با جو سازمانی مناسبی مواجه گردد تا بتواند نیازهای اقتصادی، اجتماعی و روانی خود را به نحوی مطلوب برآورد سازد و در شرایط و جو مناسب است که بهره‌وری افزایش می‌یابد و جو نامناسب به کاهش ارتباط سازنده می‌انجامد. درک و بینش فرد از جو سازمانی موجب تصور ذهنی او از سازمان می‌گردد. بعضی از این سازمانها پر جنب و جوش هستند و بعضی دیگر بی سروصدا، بعضی دارای جو مناسب و مطلوب و برخی دیگر دارای جوی سرد و نامناسب هستند (پورناما و همکاران، ۲۰۲۰). یکی از فاکتورهای موفقیت و توسعه سازمان، داشتن ارتباط با محیط درون و همین‌طور بیرون است مدیر در شرایط نامناسب مقدار ارتباط مؤثر جهت شناسایی دیگران و خود برای رشد سازمان نمی‌تواند داشته باشد، در شرایط و جو مناسب است که بهره‌وری افزایش می‌یابد و جو نامناسب به کاهش ارتباط سازنده می‌انجامد (فیتریا، مختار و اکبر^۲، ۲۰۱۷).

نتایج پژوهش‌های کینگ و پترسون^۳ (۲۰۰۰) نشان داده است که شادکامی می‌تواند سلامت جسمانی و روانی را بهبود بخشد. افرادی که شاد هستند بیشتر احساس امنیت می‌کنند، آسان‌تر تصمیم می‌گیرند، روحیه‌ی مشارکتی بیشتری دارند، و از کسانی که با آنها زندگی می‌کنند راضی‌ترند. لیوبومیرسکی^۴ و همکاران (۲۰۰۵) معتقدند که هر فرد الگویی برای شادی یا ناشادی دارد که باعث می‌شود اتفاقات و تجارب خود را به گونه‌ای تعبیر کند که باعث حفظ شادی‌اش شود. به طور کلی، به نظر آنها افراد شاد به شرایط و اتفاقات به شیوه‌ی مثبت‌تر و سازگارانه‌تری پاسخ می‌دهند و دارای سطح استرس کمتر و سیستم ایمنی قوی‌تر و خلاق‌تر از افراد ناشاد هستند. اندیشمندان روانشناس و جامعه‌شناس، بین خنده و سلامت سایر اعضای بدن ارتباط نزدیک دیده و خوش‌رویی، سرور و شادمانی را بهترین راه ایجاد ارتباط با دیگران به ویژه کودکان، نوجوانان و جوانان ارزیابی می‌کنند. برخی از آنان روان‌درمانی خود را با خنده انجام می‌دهند و سلامت جسمانی را در افق نشاط روحی و شادابی روانی جستجو می‌کنند.

یکی از محدودیت‌های پژوهش حاضر استفاده از پرسش‌نامه به عنوان تنها ابزار گردآوری اطلاعات بود. و با توجه به تعداد متغیرهای پژوهش، تعداد سؤالات پرسش‌نامه‌ها زیاد بود و این امر منجر به خستگی، بی‌حوصلگی و طولانی شدن فرآیند آزمون می‌شد. همچنین پژوهش حاضر فقط بر روی معلمان جزیره خارگ انجام شده است. با توجه به حجم کم جامعه آماری، حجم نمونه نیز به صورت سرشماری تعیین گردید. لذا پیشنهاد می‌شود پرسش‌نامه‌های با سؤالات کمتر مورد استفاده قرار گرفته و یا طراحی شود تا اثر عوامل مزاحم بیرونی همچون خستگی و پاسخ تصادفی آزمودنی‌ها حذف شود. همچنین سایر متغیرهای سازمانی مؤثر بر خودکارآمدی معلمان

¹. Middleton, Tran, Craig

². Fitria, Mukhtar, Akbar

³. King, Patterson

⁴. Lyubomirsky

مورد بررسی قرار گیرد. و در پژوهشی مقایسه‌ای به بررسی عوامل مؤثر بر خودکارآمدی معلمان به تفکیک مقاطع مختلف تحصیلی پرداخته شود.

منابع

- افضلی، سیدعبدالرحیم؛ و شاهی، سکینه (۱۳۹۳). بررسی رابطه جو سازمانی مدرسه و خودکارآمدی تحصیلی با ویژگی های کارآفرینی در دانش آموزان هنرستان شهر اهواز سال تحصیلی ۹۳-۹۲، *نخستین همایش ملی علوم تربیتی و روان شناسی*، مرودشت.
- بای، ناصر (۱۳۹۸). مطالعه رابطه بین تبعیض در محیط کار با کیفیت زندگی کاری معلمان تربیت بدنی استان گلستان. *نشریه مدیریت منابع انسانی در ورزش*، ۶(۲) ۳۳۳-۳۴۴.
- خوشایند، حمیده؛ و سیدان، سید ابوالقاسمی (۱۳۹۷). نقش میانجی گری هوش هیجانی در ارتباط بین سبک زندگی با کیفیت زندگی کاری معلمان. *مجله دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی مشهد*، ۶۱(۱)، ۲۳۸-۲۳۱.
- دیناروند، علی؛ و گلزاری، زینب (۱۳۹۸). تأثیر روش تدریس معکوس بر نگرش حرف های و خودکارآمدی معلمان. *نشریه علمی فناوری آموزش*، ۱۱۴(۱)، ۱۵۶-۱۴۵.
- ربانی باوجدان، مژگان؛ ربانی باوجدان، مرجان؛ نیک آذین، امیر؛ کاویانی، ناهید؛ و خضری مقدم، انوشیروان (۱۳۹۱). رابطه باورهای خودکارآمدی و فراشناخت با راهبردهای مقابله در مردان سوءمصرف کننده مواد. *فصلنامه روانشناسی کاربردی*، ۶(۳)، ۱۰۲-۸۵.
- زارع، محمدعلی؛ محمودی، میترا؛ و سامانی، سیامک (۱۳۹۰). رابطه انسجام خانواده و کیفیت زندگی با شادکامی معلمان مدارس ابتدایی شهرستان مرودشت، *دومین همایش ملی روانشناسی - روانشناسی خانواده*، مرودشت.
- علی پور، احمد؛ و نوربالا، احمدعلی (۱۳۷۸). بررسی مقدماتی پایایی و روایی پرسشنامه شادکامی آکسفورد در دانشجویان دانشگاه های تهران. *فصلنامه اندیشه و رفتار*، ۵(۱ و ۲)، ۶۴-۵۵.
- علمی، محمود؛ و هاشم زاده، ابولفضل (۱۳۸۸). بررسی رابطه کیفیت زندگی کاری و بیگانگی اجتماعی دبیران دبیرستان های شهر تبریز. *مطالعات جامعه شناسی*، ۲(۵)، ۲۸-۷.
- منتظری، علی؛ گشتاسی، آریتا؛ و وجدانی، مریم (۱۳۸۴). ترجمه، تعیین پایایی و روایی گونه فارسی پرسشنامه SF-۳۶. *فصلنامه پایش*، ۵(۱)، ۵۶-۴۹.
- مقیم، محمد؛ و رضانی، مجید (۱۳۹۰). *پژوهشنامه مدیریت*. جلد ۱۲. تهران، انتشارات راه دان.
- مهنا، سعید؛ میکائیلی منبع، فرزانه؛ و عیسی زادگان، علی (۱۳۹۴). بررسی روابط ساختاری ادراک از جو مدرسه و اهداف پیشرفت با خودکارآمدی تحصیلی. *مجله روانشناسی مدرسه*، ۴(۱)، ۱۳۸-۱۲۲.
- محمدی، بهرام (۱۳۸۷). *بررسی رابطه کیفیت زندگی کاری و سلامت سازمانی در مدارس متوسطه استان کردستان*. پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه شهید رجایی تهران.
- یوسفلی، صدیقه؛ و افرایی، هادی (۱۳۹۹). بررسی رابطه بین مدیریت دانش و مولفه های جو سازمانی با عملکرد شغلی معلمان دوره ابتدایی شهر اهر، *هشتمین همایش ملی پژوهش های مدیریت و علوم انسانی در ایران*، تهران.

Argyle, M., Martin, M., & Crossland, J. (1989). Happiness as a function of personality and social encounters. In J. P. Forgas, & J. M., Innes, (Eds.). *Recent advances in social psychology: international perspective*. North Holland: Elsevier.

Argyle, M., & Hills, P. (2000). Religious experiences and their relations with happiness and personality. *The International Journal for the Psychology of Religion*, 10(3), 157-172.

- Albright, M. I., & Weissberg, R. P. (2010). School-family partnerships to promote social and emotional learning. *Handbook of school-family partnerships*, 246-265.
- Bandura, A. (1997). Self-efficacy: The exercise of control. New York: Freeman
- Carter, A., Breen, L., Yaruss, J. S., & Beilby, J. (2017). Self-efficacy and quality of life in adults who stutter. *Journal of fluency disorders*, 54, 14-23.
- Compton, W. C. (2005). *Introduction to Positive Psychology*. Thomson Wadsworth.
- Peterson, C. (2006). *A primer in positive psychology*. Oxford university press.
- Dursun, E. (2020). The Relationship between Work-Family Conflict and Work Life Quality of Air Transportation Sector Employees. *Revista Argentina de Clínica Psicológica*, 5, 1179- 1184.
- Erozkan, A., Dogan, U., & Adiguzel, A. (2016). Self-Efficacy, Self-Esteem, and Subjective Happiness of Teacher Candidates at the Pedagogical Formation Certificate Program. *Journal of Education and Training Studies*, 4(8), 72-82.
- Fitria, H., Mukhtar, M., & Akbar, M. (2017). The Effect of Organizational Structure And Leadership Style on Teacher Performance In Private Secondary School. *IJHCM (International Journal of Human Capital Management)*, 1(02), 101-112.
- Garaigordobil, M. (2015). Predictor variables of happiness and its connection with risk and protective factors for health. *Frontiers in Psychology*, 6(1176), 1-10.
- Gomez, V., Krings, F., Bangerter, A., & Grob, A. (2009). The influence of personality and life events on subjective well-being from a life span perspective. *Journal of Research in Personality*, 43(3), 345-354.
- Hills, P., & Argyle, M. (2002). The Oxford Happiness Questionnaire A Compact Scale for the Measurement of Psychological Well-Being. *Personality and Individual Differences*, 33, 1073-1082.
- Kılınç, A. Ç., Polatcan, M., Atmaca, T., & Koşar, M. (2021). Teacher Self-Efficacy and Individual Academic Optimism as Predictors of Teacher Professional Learning: A Structural Equation Modeling. *Eğitim ve Bilim*, 46(205).
- .Ko, W. H., & Kang, H. Y. (2019). Effect of leadership style and organizational climate on employees' food safety and hygiene behaviors in the institutional food service of schools. *Food science & nutrition*, 7(6), 2131-2143.
- King, L. A., & Patterson, C. (2000). Reconstructing life goals after the birth of a child with Down syndrome: Finding happiness and growing. *International Journal of Rehabilitation and Health*, 5(1), 17-30.
- Liaghatdar, M, J., Jafari, M., Abedi, M. R., & Samiee, F. (2008). Reliability and Validity of the Oxford Happiness Inventory among University Students in Iran, *the Spanish Journal of Psychology*, 11(1), 310-313.

- Liang, W., Song, H., & Sun, R. (2020). Can a professional learning community facilitate teacher well-being in China? The mediating role of teaching self-efficacy. *Educational Studies*, 1-20.
- Lavasani, M., Rastgoo, L., & Azarniad, A. (2015). The effect of happiness cognitive-behavioral training on self-efficacy beliefs and academic stress. *Biquarterly Journal of Cognitive Strategies in Learning*, 2(3), 1-18.
- Loton, D. J., & Waters, L. E. (2017). The mediating effect of self-efficacy in the connections between strength-based parenting, happiness and psychological distress in teens. *Frontiers in psychology*, 8, 1707.
- Lyubomirsky, S., Sheldon, K. M., & Schkade, D. (2005). Pursuing happiness: The architecture of sustainable change. *Review of general psychology*, 9(2), 111-131.
- Middleton, J., Tran, Y., & Craig, A. (2007). Relationship between quality of life and self-efficacy in persons with spinal cord injuries. *Archives of physical medicine and rehabilitation*, 88(12), 1643-1648.
- Mertoglu, M. (2018). Happiness Level of Teachers and Analyzing Its Relation with Some Variables. *Asian Journal of Education and Training*, 4(4), 396-402.
- Oh, J. (2020). *The effect of a 9-week structured-exercise program on health-related fitness, self-efficacy, and quality of life of adults with physical disabilities* (Doctoral dissertation).
- Penttinen, M., Raitala, L., Reunanen, T., & Kantola, J. (2020, July). The Effects of Leadership and Management to Organizational Atmosphere and the Impact to Cash Flow Earnings: A Study from SME-Companies in Finland. *In International Conference on Applied Human Factors and Ergonomics* (pp. 161-166). Springer, Cham
- Peterson, C. (2006). Strengths of character and happiness: Introduction to special issue. *Journal of Happiness Studies*, 7(3), 289-291.
- Purnama, Y. H., Tjahjono, H. K., Elqadri, Z. M., & Prajogo, W. (2020, July). Innovative Work Behavior: The Role of Self-efficacy and Organizational Climates. *In Conference on Complex, Intelligent, and Software Intensive Systems* (pp. 477-484). Springer, Cham.
- Roy, D. (2020). Development and Validation of an Empirical Model-based Instrument to Measure Empathy-driven Organizational Cultures in Indian Schools. *Management and Labour Studies*, 45(4), 471-499.
- Ryan, A., & Mathews, E. S. (2021). Teacher self-efficacy of primary school teachers working in Irish ASD classes. *European Journal of Special Needs Education*, 1-15.

- Salas-Vallina, A., Alegre, J., & Guerrero, R. F. (2018). Happiness at work in knowledge-intensive contexts: Opening the research agenda. *European Research on Management and Business Economics*, 24(3), 149-159.
- Schwarzer, R., Jerusalem, M. (1995). Generalized Self-Efficacy Scale. In S. Wright, & M. Johnston, & J. Weinman (Eds.), *Measures in Health Psychology: A User's Portfolio. Causal and Control Beliefs* (35–37). Windsor, UK: Nfer Nelson.
- Song, H., Gu, Q., & Zhang, Z. (2020). An exploratory study of teachers' subjective wellbeing: understanding the links between teachers' income satisfaction, altruism, self-efficacy and work satisfaction. *Teachers and Teaching*, 26(1), 3-31.
- Türkoğlu, M. E., Cansoy, R., & Parlar, H. (2017). *Examining relationship between teachers' self-efficacy and job satisfaction*.
- Ware JE, Sherbourne CD.(1992). The MOS 36 item shortform health survey (SF-36). *Medical Care* 1992; 30(6): 473-483.
- Won, S. D., & Chang, E. J. (2020). The relationship between school violence-related stress and quality of life in school teachers through coping self-efficacy and job satisfaction. *School Mental Health*, 12(1), 136-144.